

PENERIMAAN NON-MUSLIM TERHADAP MATAPELAJARAN TAMADUN ISLAM (TIS) DALAM SISTEM ITM

Zulkarnain Yusuff & Rasid Muhamad

ABSTRAK

Memandangkan pelajar-pelajar ITM terdiri daripada golongan bumiputera dan menganut ajaran agama yang berbeza, maka ITM melalui Pusat Pendidikan Islam telah melaksanakan dua matapelajaran yang berbeza. Bagi pelajar-pelajar Islam pendekatan lebih kepada mendidik dan menghayati Islam. Kepada pelajar non-muslim pendekatan adalah lebih kepada pendedahan dan penerangan tentang pandangan Islam. Ini selaras dengan falsafah pendidikan negara yang menekankan pendidikan yang sepadu dan seimbang dari segi intelek, rohani, emosi dan jasmani berdasarkan kepada kepercayaan kepada Tuhan. Dalam konteks tulisan ini ia merupakan beberapa intisari penting pelaksanaan matapelajaran Tamadun Islam (TIS) kepada pelajar-pelajar non-muslim dalam sistem pembelajaran di ITM. Ianya berlandaskan kepada beberapa dapatan penting penyelidikan yang telah dijalankan terhadap pelajar-pelajar non-muslim di ITM.

PENGENALAN

Sejajar dengan Falsafah Pendidikan Negara yang dinyalakan secara tersurat pada tahun 1987, aspek sistem pendidikan di Malaysia telah mengalami anjakan paradigma, yang menjurus ke arah pembangunan manusia sepadu, melibatkan aspek intelek, fizikal, emosi dan rohani. Oleh itu, persoalan-persoalan akhlak dan moral semakin mendapat tempat dan diberikan perhatian.

Dengan hasrat mengisi dan menghayati Falsafah Pendidikan Negara, pelajar-pelajar non-muslim di ITM telah diwajibkan mengambil matapelajaran Tamadun Islam (TIS), bermula semester pertama hingga semester enam. Di antara objektifnya ialah untuk melengkapkan pelajar menjadi warganegara yang baik dan berupaya memainkan peranan di dalam pembangunan masyarakat dan negara. Yang kedua ialah untuk melahirkan lulusan dan ahli-ahli iktisas yang mampu menggunakan sistem nilai mulia yang universal dalam menghadapi semua masalah hidup.

KAEDAH PENYELIDIKAN

Penyelidikan ini dijalankan meliputi seluruh pelajar non-muslim di ITM dari semua peringkat pengajian dan kursus. Penyelidikan ini melibatkan pelajar-pelajar non-muslim dari kampus cawangan Sabah, Sarawak di samping yang berada di Kampus Semenanjung.

Penyelidikan ini dijalankan melalui soal selidik yang dibuat secara rawak terhadap responden terpilih. Sementara data yang diperolehi diproses dengan menggunakan program SPSS (*Statistical Package for Social Sciences*) bagi melihat isu-isu yang difokuskan dalam penyelidikan ini. Penyelidikan ini melibatkan 302 sampel dan pembahagian mengikut kampus dapat dikira melalui jadual 1.

Jadual 1. Saiz Sampel Pelajar Non-Muslim ITM

KUMPULAN SEMESTER	ITM SARAWAK	ITM SABAH	ITM S.ALAM	ITM PAHANG	JUMLAH
2	66	27	20	03	116
3	34	12	12	01	59
4	29	10	14	01	54
5	12	08	13	-	33
6	19	09	12	-	40
JUMLAH	160	66	71	05	302

3. HASIL PENYELIDIKAN

a) Tanggapan Umum Terhadap TIS

Untuk melihat tanggapan umum responden terhadap TIS, ianya dapat dilihat melalui Jadual 2 di bawah ini

Jadual 2.

Peratus Pengalaman Pembelajaran Responden Mengenai Islam

Penyataan Sikap Terhadap Nilai-nilai Islam	Amat Setuju	Setuju	Tidak Pasti	Tidak Setuju	Amat Tidak Setuju	Jumlah %
Saya mendapat banyak pengetahuan tentang Islam dalam m/p TIS	17.0	63.7	16.7	2.6	0.0	100.0
Saya dapat menyesuaikan diri dengan nilai-nilai Islam	8.0	47.3	33.7	10.3	0.7	100.0
M/p TIS membentuk peribadi yang baik	6.7	47.7	33.9	10.4	1.3	100.0
Saya ingin menambahkan lagi pengetahuan tentang nilai-nilai Islam	3.7	31.2	38.6	18.8	7.7	100.0
M/p TIS mendorong seseorang itu menjaga sahsiah rupa diri dengan lebih baik	6.7	46.7	31.6	12.0	3.0	100.0
M/p TIS membantu saya menyesuaikan diri dengan pelajar-pelajar Islam	10.7	56.7	20.3	10.0	2.3	100.0
M/p TIS boleh diajar di Universiti-Universiti tempatan dan pusat pengajian tinggi	10.3	42.0	26.0	13.0	8.7	100.0

Berdasarkan jadual 2 di atas adalah merupakan pernyataan sikap dan pandangan mereka serta pengalaman pembelajaran mengenai Islam di ITM. Dalam konteks kajian ini ia dimaksudkan kepada matapelajaran Tamadun Islam yang ditawarkan oleh Pusat Pendidikan Islam. Yang pertama ialah pandangan mereka yang menyatakan mendapat banyak pengetahuan tentang Islam dalam matapelajaran TIS. Hasil kajian menunjukkan 80.7% daripada responden mengakui bahawa mereka mendapat maklumat nilai-nilai Islam melalui TIS. Cuma 2.6% tidak bersetuju dan 16.7% tidak pasti.

Yang kedua dalam bahagian ini sebagaimana yang ditunjukkan dalam jadual 2 ialah pandangan responden bahawa mereka dapat menyesuaikan diri dengan nilai-nilai Islam. Ia menunjukkan 55.3% daripada mereka bersetuju, 33.7% berkecuali dan 11.0% pula tidak bersetuju. Di sini sekaligus menggambarkan sikap, pandangan dan penerimaan mereka sebagaimana mereka dapat menerima pendidikan Tamadun Islam (TIS) seperti yang dibincangkan di atas.

Jadual 2 juga yang menjelaskan pandangan responden bahawa matapelajaran TIS membentuk peribadi yang baik. Ia menunjukkan 54.4% daripada mereka bersetuju dengan kenyataan tersebut, 11.7% tidak bersetuju dan 33.9% tidak pasti.

Perkara keempat yang dipamerkan dalam jadual yang sama ialah pernyataan yang menyebut ingin menambahkan lagi pengetahuan tentang nilai-nilai Islam. Hasil yang didapati menunjukkan hanya 34.9% sahaja daripada responden yang berminat ingin menambah pengetahuan mereka tentang Islam, 38.6% tidak pasti dan 26.5% menyatakan tidak berminat. Yang seterusnya dalam jadual 2 ialah pandangan responden terhadap matapelajaran TIS yang mendorong mereka menjaga sahsiah rupa diri dengan lebih baik. Dalam hal ini seramai 53.4% daripada mereka bersetuju dengan pandangan tersebut. Seramai 31.6% daripada mereka tidak pasti dan

baki 15.0% tidak bersetuju. Di sini menunjukkan kepentingan matapelajaran TIS dalam pembinaan sahsiah rupa diri yang lebih baik kerana ia juga merupakan ciri-ciri yang universal ke arah melahirkan pelajar yang berdisiplin.

Pandangan responden yang menunjukkan lebih separuh dari kalangan mereka bersetuju bahawa matapelajaran TIS membantu mereka dalam menyesuaikan diri dengan pelajar-pelajar Islam. Kajian ini mendapati 67.4% daripada mereka mengakui hakikat tersebut, 20.3 % berkecuali dan 12.3% tidak bersetuju. Peratus yang bersetuju itu menunjukkan suatu yang positif dalam konteks kajian ini terhadap matapelajaran TIS.

Pandangan terakhir yang diberikan oleh mereka dalam bahagian ini ialah kedudukan matapelajaran TIS sama ada boleh atau tidak boleh diajar di pusat-pusat pengajian tinggi yang lain. Hasil yang diperolehi menunjukkan 52.3% dari kalangan responden bersetuju bahawa ianya boleh dilaksanakan. Manakala bakinya 26.0% berkecuali dan 21.7% tidak bersetuju dengan pandangan tersebut.

Pada umumnya kesemua maklumat dan pandangan yang diberikan oleh responden dalam bahagian ini memberi makna yang positif terhadap matapelajaran TIS, keberkesanannya serta kepentingannya. Ternyata lebih daripada 50.0% dari mereka bersetuju dengan kenyataan yang diajukan.

(b) Peranan TIS Dalam Meningkatkan Kefahaman Tentang Nilai Islam

Penyediaan ini mendapati 52.3% responden mula mempelajari Islam setelah berada di ITM, dan 84.9% daripada mereka mengakui kefahaman mereka tentang Islam dan tamadun Islam telah meningkat setelah berada di ITM, cuma 15.1% sahaja yang menyatakan tidak.

Jadual 3

Peratus Responden Mengikut Faktor Utama Yang Membantu Peningkatan Kefahaman Islam

Faktor Utama Yang Membantu Peningkatan Kefahaman Islam	Peratus (%)
Kawan-kawan	17.4
Kuliah TIS	78.7
Buku Agama	1.2
Kursus/Seminar	0.4
Lain-lain	2.3
Jumlah	100.0

Jadual 3 menjelaskan, faktor utama dalam membantu penghayatan kefahaman Islam di kalangan pelajar-pelajar non-muslim didapati 17.4% daripada responden menyatakan kawan sebagai faktor utama, 78.7% menyatakan kuliah TIS sebagai faktor utama, 1.2% buku agama, 0.4% kursus dan seminar sebagai faktor utama.

Kefahaman mereka tentang Islam dapat dilihat melalui pengetahuan mereka mengenai ibadat-ibadat utama yang wajib dilakukan oleh seseorang Islam. Lebih 95% mereka mengetahui amalan sembahyang, puasa, zakat dan hari kebesaran utama umat Islam.

Mengenai pendedahan terhadap amalan keugamaan Islam, selain dari kuliah TIS, sosialisasi dengan kawan yang beragama Islam juga amat penting, iaitu 14.4%

berbincang, kuliah TIS 35.9% di samping faktor-faktor lain, seperti buku/majalah, radio/TV dan lain-lain.

Secara umum, pelajar-pelajar non-muslim mempunyai tanggapan yang positif terhadap nilai-nilai Islam, dan aplikasinya dalam konteks masyarakat majmuk di Malaysia.

(c) Pencapaian Peperiksaan Matapelajaran TIS

Penyelidikan ini menunjukkan matapelajaran TIS adalah suatu matapelajaran yang diberikan perhatian oleh responden. Pencapaian mereka juga cukup memberansangkan, yang mana 60.5% mereka mencapai keputusan A dalam TIS, 35.7% memperolehi B, dan hanya 3.8% dari mereka mendapat C, dan tidak ada yang mendapat gred yang lebih rendah atau gagal. Ini menunjukkan TIS bukanlah matapelajaran yang menghalang pencapaian terbaik mereka, malah membantu CGPA mereka secara keseluruhannya.

CADANGAN

1. Memandangkan umur responden iaitu lebih dari separuh (59.2%) berumur di antara 18 – 20 tahun, iaitu berada dalam lingkungan remaja, maka pendekatan pengajaran harus mengambil kira realiti tersebut.
2. Terdapat 96.3% responden beragama Kristian berbanding dengan agama-agama yang lain maka sensitiviti mereka harus dihormati dalam pengajaran mereka yang mengajar harus mempertingkatkan pengetahuan tentang agama tersebut.
3. Kajian ini mendapat 22.9% responden yang tidak mengetahui mengenai dengan dasar penerapan nilai-nilai Islam yang dilaksanakan oleh kerajaan. Maka program pendedahan mengenai perkara tersebut perlu dilaksanakan di peringkat IPT.
4. Kajian mendapati 84.9% responden mengakui ada peningkatan kefahaman mengenai nilai-nilai Islam

terutama melalui matapelajaran Tamadun Islam. Oleh itu kualiti pengajaran subjek itu perlu dipertahankan serta dipertingkatkan oleh pensyarah-pensyarah terlibat.

5. Hasil kajian juga menunjukkan nilai-nilai Islam yang universal seperti toleransi beragama, jujur, ikhlas, berakhlak mulia dan sebagainya dapat diterima sebahagian besar responden iaitu 83.0% daripada mereka. Oleh yang demikian, nilai-nilai tersebut harus diterapkan bukan hanya melalui matapelajaran Tamadun Islam tetapi juga matapelajaran yang lain.
6. Separuh daripada responden merasakan pengetahuan tentang Tamadun Islam perlu bagi semua pelajar. Maka pendedahan tentang hal-hal tamadun perlu dipergiatkan.
7. Kajian ini menunjukkan bahawa matapelajaran Tamadun Islam tidak menjejaskan pencapaian akademik responden, malah membantu meningkatkan pencapaian akademik mereka secara keseluruhan. Oleh yang demikian, pelaksanaan matapelajaran Tamadun Islam tidak harus menimbulkan apa-apa kebimbangan oleh mana-mana pihak.
8. Secara umum responden mendapati bahawa pengajaran Tamadun Islam dapat mempertingkatkan kefahaman mereka terhadap nilai-nilai Islam dan dapat membantu membentuk keperibadian yang lebih baik serta membolehkan mereka menyesuaikan diri untuk hidup dalam masyarakat majmuk seperti Malaysia. Oleh itu, pengajaran Tamadun Islam perlu dilaksanakan dengan lebih serius di seluruh IPT di negara ini sama ada yang dikendalikan oleh pihak kerajaan atau swasta.
9. Kajian ini juga sedikit sebanyak membantu pihak Kementerian Pendidikan dalam usaha kerajaan melaksanakan Kursus Tamadun Islam dan Tamadun Asia di semua institusi pengajian tinggi sama ada

IPTA atau IPTS. Kursus ini diwajibkan kepada semua pelajar tanpa mengira agama. Hasrat kerajaan ialah supaya pelajar dari pelbagai kaum diperkenalkan Islam sebagai sebuah tamadun yang unggul dan akhirnya diharapkan orang bukan Islam tidak lagi takut kepada Islam.

5. PENUTUP

Penyelidikan tentang kefahaman dan penerimaan pelajar-pelajar non-muslim terhadap nilai-nilai Islam yang telah dilakukan sesungguhnya telah memberi pengetahuan dan maklumat yang berguna dengan pengalaman pembelajaran di ITM. Di samping itu hasil kajian ini juga mendedahkan sikap, kefahaman dan penerimaan mereka terhadap Islam dan nilai-nilai Islam, matapelajaran Tamadun Islam, sikap mereka terhadap negara sebagai warganegara dan sebagainya.

Maklumat seperti ini perlu dan penting dalam membantu pihak-pihak yang terlibat dengan pendidikan seperti Kementerian Pendidikan, Pihak Pengurusan ITM dan juga Pusat Pendidikan Islam khasnya yang menawarkan matapelajaran TIS kepada pelajar-pelajar non-muslim ITM. Dapatan dari kajian ini secara positifnya menunjukkan bahawa pelajar-pelajar non-muslim boleh menerima nilai-nilai Islam dalam konteks masyarakat majmuk di mana mereka menunjukkan sikap yang positif. Ini bermakna pelaksanaan nilai-nilai Islam yang universal itu dapat diterima oleh mereka.

Dalam hal ini peranan Pusat Pendidikan Islam khususnya dan ITM amnya tidak dapat dinafikan kerana lebih 50.0% daripada mereka mula mempelajari Islam dengan pendedahan secara akademik ialah setelah berada di ITM.

Manakala 84.9% pula menyatakan mereka memahami Islam setelah menjadi warga ITM. Kefahaman mereka terhadap nilai-nilai Islam penting dalam proses sosialisasi dan intergrasi nasional yang menjadi agenda

utama kerajaan dalam menuju ke arah pembentukan negara Malaysia yang progresif.

Kajian yang dibuat ini sudah pasti membantu dalam menjelaskan tanggapan negatif dari pihak-pihak tertentu terhadap pelaksanaan matapelajaran Tamadun Islam kepada pelajar-pelajar non-muslim di ITM khususnya dan institusi pengajian tinggi yang lain amnya. Ini kerana ramai di kalangan masyarakat bukan Islam sering didedahkan dengan imej dan cita-cita negatif tentang Islam. Di antaranya persepsi umum bahawa Islam ganas, kejam dan anti kemajuan. Oleh itu pelajar-pelajar bukan Islam yang bakal menjadi pemimpin masyarakat perlu didedahkan kepada Islam supaya mereka menyedari hakikat bahawa Islam ialah sebuah peradaban universal dan pelbagai kaum yang sesuai dengan semua zaman, tempat dan budaya. Mereka juga harus sedar bahawa ciri-ciri negatif sesetengah masyarakat Islam sebenarnya bertentangan dengan semangat Tamadun Islam.

Oleh yang demikian tindakan Kementerian Pendidikan melaksanakan Kursus Tamadun Islam kepada pelajar IPTA atau IPTS mulai 1999 adalah satu usaha untuk mempertingkatkan lagi kesedaran pelajar-pelajar tentang kedudukan dan identiti mereka. Keadaan dalam konteks ini ialah situasi di mana proses globalisasi kian mencabar kewibawaan agama-agama dan budaya di luar Tamadun Barat.

Dapatan kajian ini juga menguatkan lagi betapa Pendidikan Tamadun Islam itu perlu dilaksanakan. Realiti masyarakat Malaysia yang berbilang kaum, agama dan budaya mendesak kerajaan agar memperkenalkan kursus di peringkat pengajian tinggi yang bermatlamatkan untuk meningkatkan kefahaman terhadap tamadun, agama dan budaya sendiri diharap dapat memandu pelajar memilih antara baik dan buruk dalam proses globalisasi ini. Ia juga diharap dapat memperkukuhkan benteng intelektualisme dikalangan pelajar-pelajar kita supaya lebih kental dan kebal dalam menghadapi cabaran globalisasi.

RUJUKAN

Tajul Ariffin Noordin, Konsep Asas Pendidikan Sepadu, Kuala Lumpur: Nurin Enterprise, 1998

Mohd. Kamal Hasan, Pendidikan dan Pembangunan satu Perspektif Bersepadu, Kuala Lumpur : Nurin Enterprise, 1998.

Mohd. Kamal Hasan, Penghayatan Islam Dalam Mempelajari Dan Mengembangkan Ilmu, (kertas kerja untuk seminar Pendidikan Sepadu UKM, 30 Oktober 1994).

Rasid Muhamad, Zulkarnain Yusuff, Wan Fauzi Wan Mamat, Tinjauan Terhadap Kefahaman dan Penerimaan Pelajar Non-Muslim ITM Terhadap Nilai-nilai Islam, Shah Alam: BRC ITM, 1997.

Mohd. Dani Muhamad, TITAS; Hasrat Kementerian Pendidikan Dan Peranan Pusat Pendidikan Islam (kertas kerja Bengkel Pengajaran TITAS, ITM Dungun, Terengganu 12 April 1998).